

N:o 29.

*Af herr Claëson, med förslag till ändrad lydelse af 11 kap. 10 §
rättegångsbalken.*

I syfte att minska lusten hos tredskande parter att genom uteblifvande från domstol fördröja rättegångars afgörande, höjdes genom kongl. förordningen den 6 oktober 1882 ansvaret för dylikt uteblifvande i tvistemål från böter af två kronor till böter af minst fem, högst ett hundra kronor. Det lider icke tvifvel, att nämnda åtgärd var af behovet högeligen påkallad, och att den verkat gagneligt på det område, som den fått sig till verkningskrets anvisad, nemligen tvistemålen; men enligt min mening vidlåder reformen det ej oväsentliga fel, att den är ofullständig, och det så, att den i fråga om den stora grupp af mål, som kan sammanfattas under benämningen mindre brottmål, icke blott ej förbättrat utan tvärt om försämrat ställningen.

1734 års lag hade rörande brottmål den korta bestämmelsen, att svarande i sådant mål, som ej kom tillstädes, skulle genom kronans eller rättens betjente till rätten hemtas. Redan för så lång tid tillbaka, som mitt minne sträcker sig, hade dock denna bestämmelse ansetts icke böra tillämpas annat än i gröfre brottmål, och då lagbudet om böter af två kronor för utevaro från domstol ej uttryckligen innehöll, att det blott afsåg tvistemål, och då domstolarne ansågo det orimligt att svarande i mindre brottmål skulle ansvarsfritt få vara borta från rätten, ådömdes temligen allmänt böter för uteblifvande ej blott i tvistemål utan ock i mindre brottmål, der då vanligen svaranden äfven ålades, vid vite, att vid nästa rättegångstillfälle sig infinna, en praxis, hvilken genom kongl. förordningen den 10 augusti 1877 fick nytt stöd i uttryckligt lagstadgande.

Då den allmänna bestämmelsen om hemtning i brottmål sålunda blifvit upphäfd och det ej var att antaga, att derefter bestämmelsen skulle tillämpas i mål, der domstolen eger förelägga vite, synes mig följdriktighet hafva fordrat, att annan otvetydig ansvarspåföljd blifvit satt i stället, hvilken, enligt min tanke, bort hafva blifvit densamma som för de tvistemål, hvilka icke kunna utan svarandepartens hörande afdömas. Detta har emellertid ännu ej skett, och olägenheterna deraf äro både stora och uppenbara. Det är nemligen ej tillfredsställande för den sunda rättskänslan, att en part skall kunna vid första rättegångstillfället, utan allt ansvar, underlåta att åtlyda domstolens, genom stämningen gifna bud, och det är det ännu mindre, att han ej kan göra det i en del mål, men väl i andra, som äro de förra så lika, att gränsen dem emellan uppdrages olika af olika domstolar, såsom exempelvis målen rörande uppfostringsbidrag åt oäkta barn. Dertill kommer, att just i en mängd smärre brottmål, hvaraf såsom exempel må nämnas, mål rörande ansvar för olaga bränvinsförsäljning, svaranden kan draga mycken nytta af att genom uteblifvande från första tinget fördröja målets afgörande i veckor, månader eller, såsom ännu i några tingslag är händelsen, ett helt år. Särskildt olämpligt torde dessutom öfver allt anses, att lagstiftningen befrämjar större långsamhet i brottmål än i tvistemål.

För afhjelpande af det anmärkta missförhållandet vågar jag därför vördsamt föreslå,

det Riksdagen behagade för sin del besluta följande ändrade lydelse af 11 kap. 10 § rättegångsbalken:

I brottmål bör den, som käres till, genast å rättens bud till svars komma. Gör han det ej, då må han genom kronans eller rättens betjente till rätten hemtas, om målet är sådant, att deri ej genom laga ombudsman svaras må. Är i öfriga brottmål svarande, utan att framte laga förfall, borta då målet första gången förekommer till handläggning eller vid rättegångstillfälle, hvartill målet uppskjutits, utan att särskild påföljd för uteblifvande dervid blifvit bestämd, böte så, som rörande tvistemål är stadgadt, och gälle äfven i fråga om böternas uttagande hvad angående tvistemål är föreskrifvet.

Stockholm den 26 januari 1889.

H. Claëson.